

Wiek emerytalny a system emerytalny, rynek pracy i gospodarka

Seminarium mBank – CASE, 2020

Joanna Tyrowicz

Czy system publiczny zadziała?

- **Polski system emerytalny miał stawać się zbilansowany**
 - Bez reformy, system zdefiniowanego świadczenia generowałby ok. 8% PKB deficytu rocznie
 - Po reformie: system zdefiniowanej składki ± zbilansowany, ale
 - emerytury minimalne: 1.5% PKB
 - złe korzystanie z tablic dalszego trwania życia: 1.5% PKB
 - emerytury wdowie: ~0.7% PKB
 - Po reformie z niskim wiekiem emerytalnym
 - emerytury minimalne: **4.5%** PKB

Po co komu naukowiec?

- **Modele budowane przez GRAPE (standard na świecie)**
 - Pokolenia się nakładają, demografia zgodna z danymi/prognozami
 - Ludzie dostosowują się do podatków, świadczeń i cen
 - Ludzie doświadczają „nieszczęść” + preferencje ws. ryzyka
 - W ramach pokolenia: „ludzie” mają różne cechy
(np. wydajność, pracowitość, cierpliwość, stosunek do finansów)
- **Modele innych instytucji (MF, ZUS, itp.) nie uwzględniają reakcji**
 - Model makro to nie arkusz kalkulacyjny: ludzie optymalizują
 - Rola cyklu życia
 - Jest bardzo niewiele „średnich” Polaków

Jak działa taki model?

- **Konsument optymalizuje szczęście w cyklu życia**
 - Oczekiwania co do płac, podatków, emerytury i stóp procentowych
 - Konsumuje, lecz nie lubi pracować:
 - Optymalizuje szczęście w cyklu życia
 - **Firmy zatrudniają pracowników i dostępny kapitał**
 - **Rząd**
 - Zbiera podatki, realizuje wydatki, obsługuje dług i bilansuje ZUS
 - ZUS zbiera składki i wypłaca emerytury
- + **Filar kapitałowy: dobrowolny lub obowiązkowy**

Tak skonstruowany model *kalibruje się* by odzwierciedlał zależności w gospodarce (np. stopę inwestowania, wskaźnik zatrudnienia, itp.)

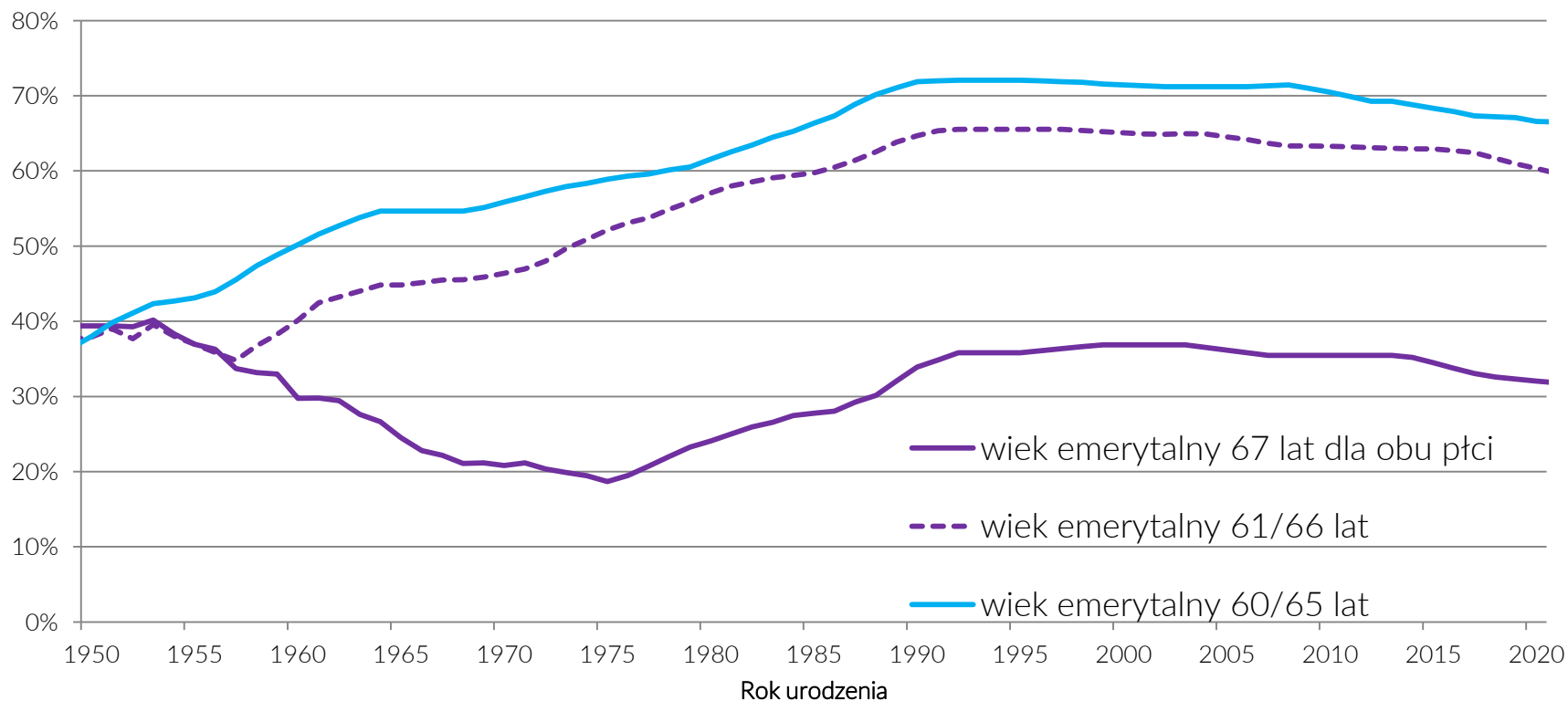
Z prognozą demograficzną możemy zobaczyć

- Co się będzie działo, jeśli nie zmienimy niczego (*status quo*)
- Zaproponować „na sucho” jakąś reformę i porównać do *status quo*
 - zmienne fiskalne (podatki, dług, deficyt FUS)
 - konsumpcja w cyklu życia, oszczędności, podaź pracy, PKB
 - emerytury i ubóstwo
 - „szczęście” ludzi

Skutki obniżenia wieku emerytalnego

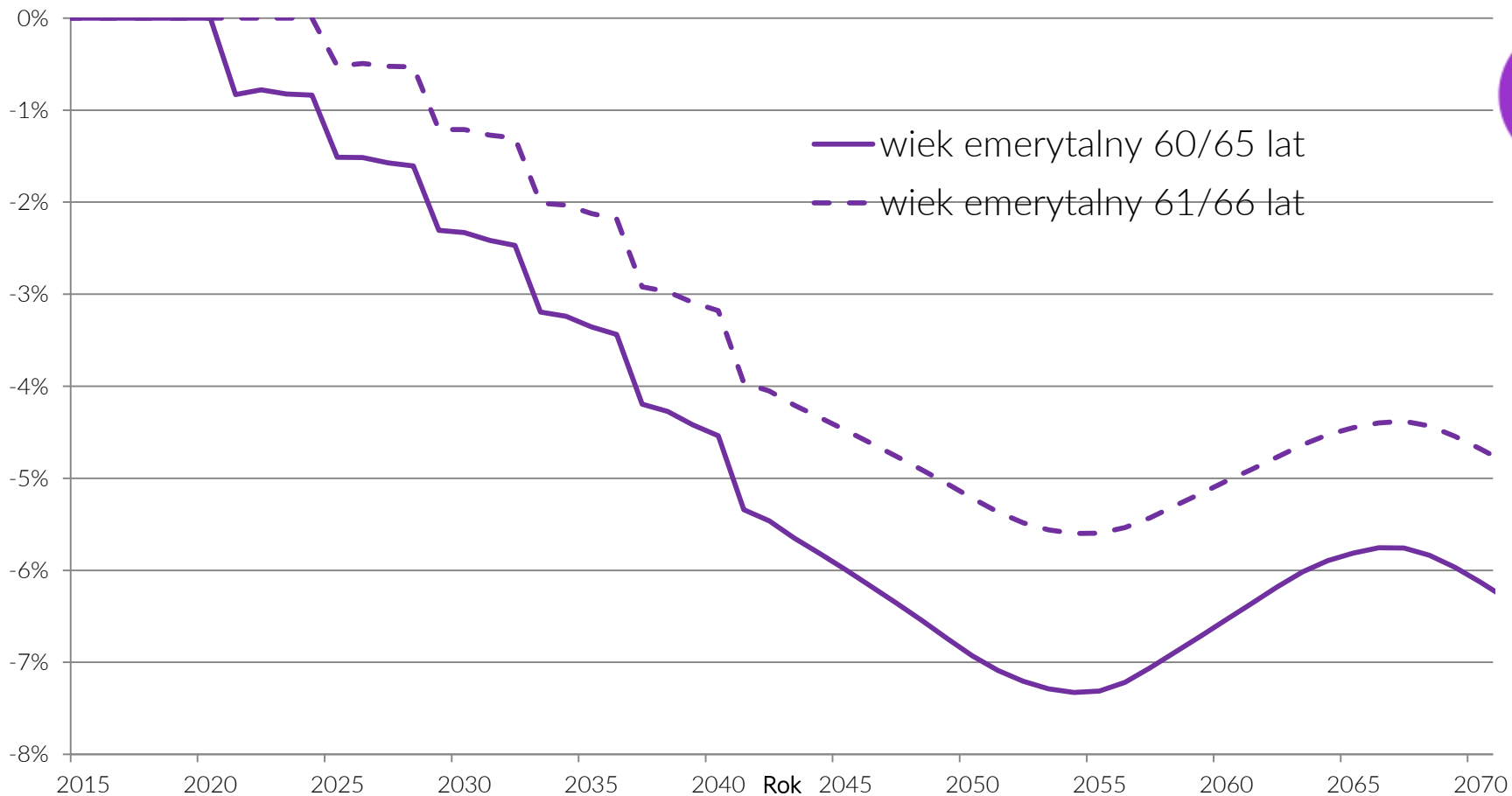
Procent emerytów,
których emerytura nie przekroczy minimalnej

Skutki obniżania wieku emerytalnego

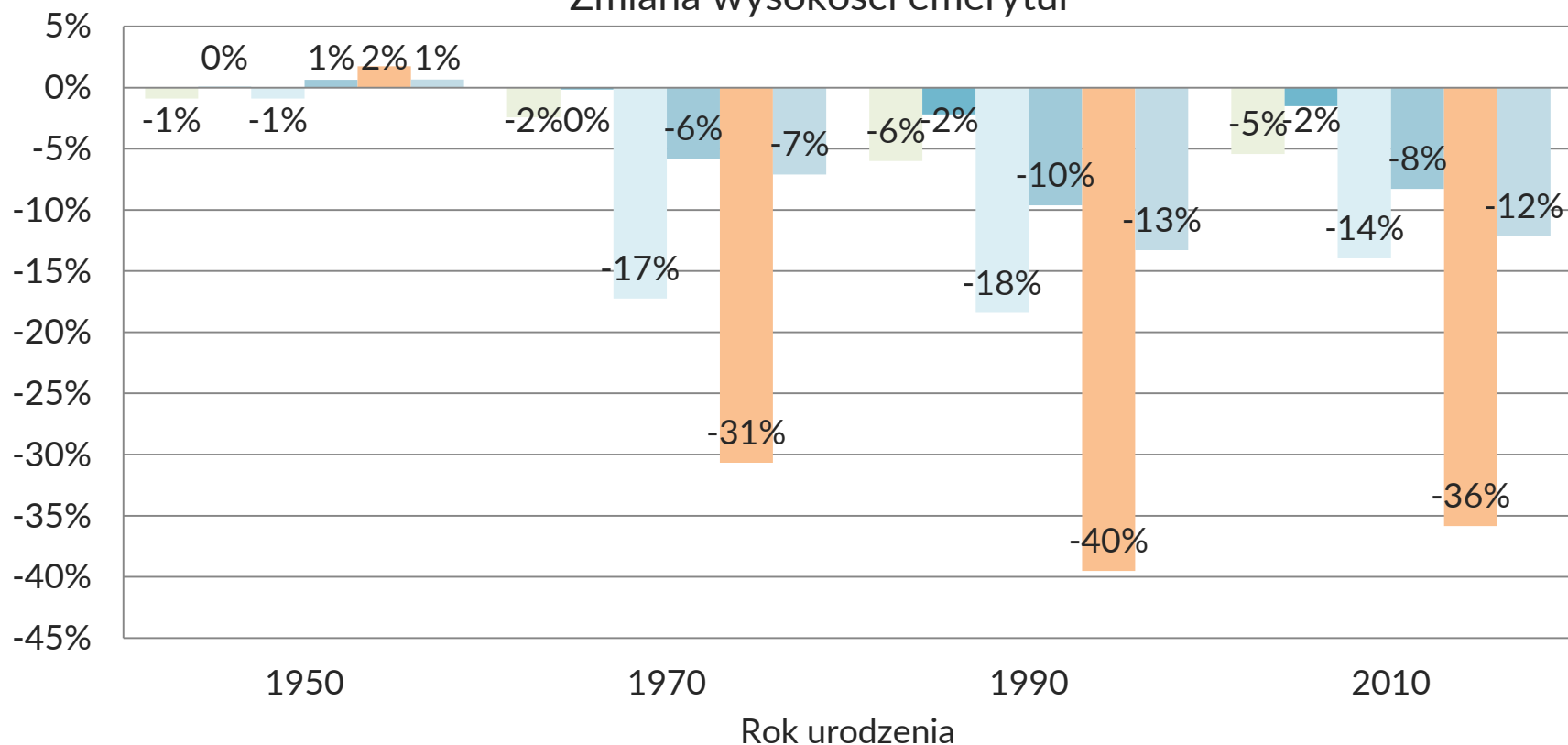
Zmiana PKB

(por. scenariusz systematycznego podnoszenia wieku do 65/67)

Skutki te uderzą nierównomiernie

Zmiana wysokości emerytur

■ kobiety z najniższymi zarobkami

■ kobiety z medianowymi zarobkami

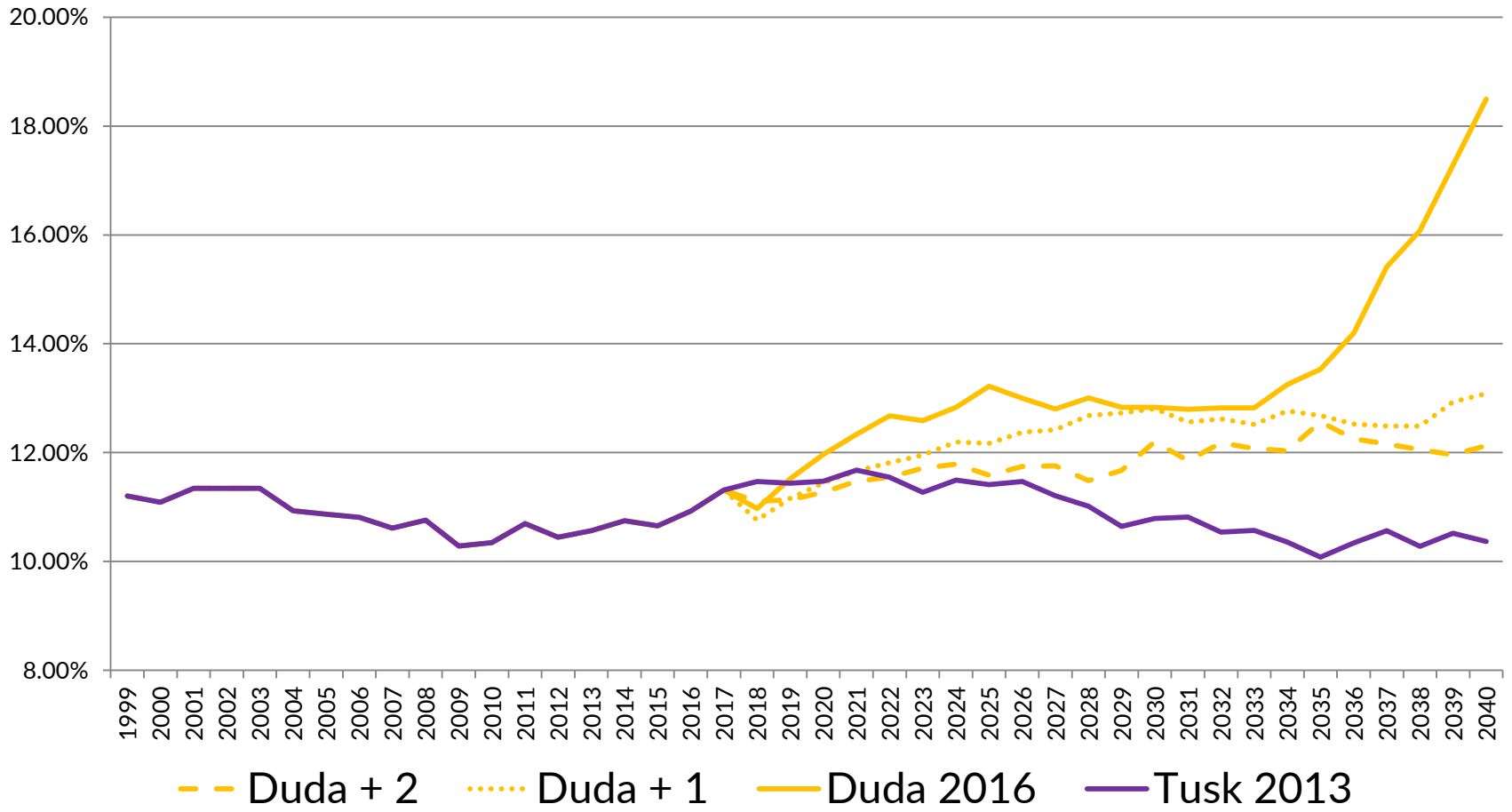
■ kobiety z najwyższymi zarobkami

■ mężczyźni z najniższymi zarobkami

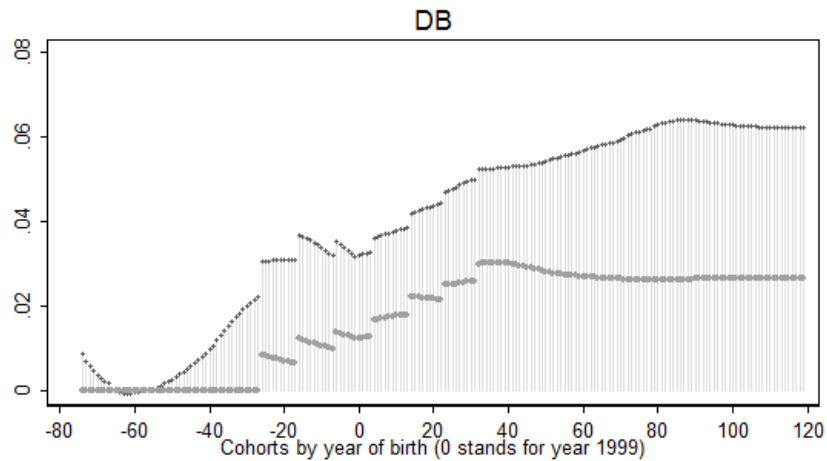
■ mężczyźni z medianowymi zarobkami

■ mężczyźni z najwyższymi zarobkami

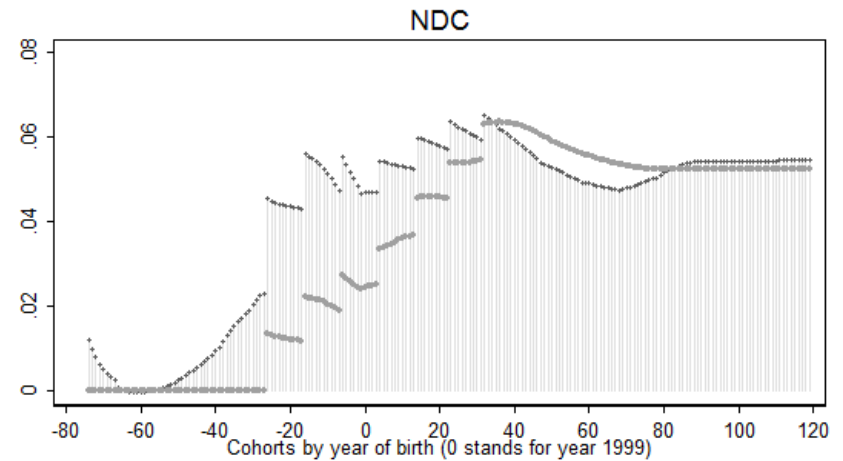
Kluczowy jest wiek emerytalny kobiet

Podnoszenie wieku emerytalnego jest dobre!

— General effect

• Partial equilibrium

Zamiast podsumowania

- Podnoszenie wieku emerytalnego jest dobre!
- W Polsce kluczowy jest wiek emerytalny kobiet
- Na obecnych parametrach uprawnień emerytalnych tracą wszyscy
 - Gospodarka jest „maleje”, więc tracą nawet *always takers*
 - Duże koszty dla kobiet o średnim i wysokim poziomie zarobków
- Polityka „małych kroków” nie wystarczy
 - Wydłużanie aktywności o rok czy dwa niczego nie zmienia

Dziękuję za uwagę!

w | grape.org.pl
fb | [GRAPE.org](https://www.facebook.com/GRAPE.org)
tt | [GRAPE_ORG](https://www.tumblr.com/GRAPE_ORG)

Joanna Tyrowicz: j.tyrowicz@grape.org.pl